06 **Hvorfor hygiene er så viktig i laboratoriet**

20 Drahjelp fra uventet hold

10 **På besøk hos Årnes Dental**

16 NTF landsmøte og Nordental

24 **Journalføring**

Tenner i Fokus

UTGITT AV NORGES TANNTEKNIKERFORBUND

NR. 5 | Desember 2019

NORGES TANNTEKNIKER FORBUND

Tenner i Fokus

NR. 5 | Desember 2019 | 79. årgang

Distribueres til medlemmer av
NTTF og øvrige abonnenter.

ANSVARLIG REDAKTØR/*EDITOR:*
Helle Hagenau, NTTF

REDAKSJONSKOMITÉ/
EDITORIAL COMMITTEE:
Tanntekniker Lars H. Alhaug, Hamar
Tanntekniker Martin Feldmann, Stavanger
Tanntekniker Stein Brath, Son

REDAKSJONENS ADRESSE/
EDITORIAL OFFICE:
Tenner i Fokus
C. J. Hambros Plass 2 C
0164 Oslo
Telefon 22 60 35 00
E-post: nttf@tannteknikerforbundet.no
www.nttf.no

ANNONSEADRESSE:
Tenner i Fokus
C. J. Hambros Plass 2 C
NO-0164 OSLO
NORWAY

Organisasjonsnr. 970 145 028 MVA

ABONNEMENT
600 kr pr år.

Signerte artikler står for forfatterens egne synspunkter, og er ikke nødvendigvis i samsvar med redaksjonens syn.

Kopiering av materiale fra Tenner i Fokus for bruk annet sted er ikke tillatt uten avtale.

Forsidefoto: Stein Brath

Grafisk produksjon og digitaltrykk:
thoresen grafisk as, Oslo

ISSN nr. 0802-0752

INNHOLD

ARTIKLER

06 Hvorfor hygiene er så viktig i laboratoriet

10 På besøk hos Årnes Dental

16 NTF landsmøte og Nordental

20 Drahjelp fra uventet hold

22 ADVOKATSPALTEN
Hvordan kan jeg suspendere en ansatt?

24 Journalføring

30 INTERVJU MED
Rune Hansen

ANNONSER

05 Straumann AS

15 K.A.Rasmussen as

17 Dentsply Sirona

18 Tveitevåg

19 Storebrand

21 Jacobsen Dental AS

25 Nobel Biocare Norge AS

27 Den-Tech AS

29 Dentsply Sirona

30 Zirkonzahn

31 Zirkonzahn

32 Zirkonzahn

FASTE SPALTER

02 Tekniske data

03 Leder

04 Det skjer i 2019

18 Bursdager

23 Lokalforeninger

28 Medlemsfordeler

Tekniske data 2020 *Technical information 2020*

Utgivelsesplan *Publication dates*

Nr. 1 - 14. februar *No. 1 - 14 February*
Nr. 2 - 30. april *No. 2 - 30 April*
Nr. 3 - 21. august *No. 4 - 21 August*
Nr. 4 - 23. oktober *No. 4 - 23 October*
Nr. 5 - 28. desember *No. 5 - 28 December*

Annonsebestilling/materiellfrist:
Order Deadline:
Nr. 1-2020: **17. januar**

Annonsepriser *Advertising prices*

1/1 side *1/1 page*	7 500 NOK
1/2 side *1/2 page*	5 500 NOK
1/4 side *1/4 page*	4 000 NOK
Baksiden *Reverse*	8 500 NOK
Rubrikkannonse, 1 spalte *Column, 1 column*	750 NOK
Rubrikkannonse, 2 spalter *Column, 2 columns*	1 200 NOK

Alle priser er eksl. mva. Eventuell utforming faktureres etter medgått tid.
Tax not included. Additional costs for designing.

Ved annonsering i alle 5 utgaver pr. år, innrømmes 10 % rabatt.
10 % discount when ordering adverts in all 5 issues.

Tekniske data *Technical Data*

Format *Size:* A4 (210 x 297 mm)
1/1 side: A4 + 3 mm utfallende *1/1 page: A4 + 3 mm bleed*
1/2 side: BxH: 180 x 128 eller 87 x 265 mm *1/2 page: WxH: 180 x 128 or 87 x 265 mm*
1/4 side: BxH: 87 x 128 eller 180 x 61 mm *1/4 page: WxH: 87 x 128 or 180 x 61 mm*
Bakside: 183 x 244 mm (BxH) + evt. utf.: høyre+venstre+nede
Back page, cover: 183 x 244 mm (WxH) + bleed: right+left+bottom

Annonsematr.: Trykkeklar pdf foretrekkes
Advertisement material: Pdf preferred

Trykkmetode: Digitaltrykk – *Print method: Digital print*
Utfallende trykk: ja (3 mm) – *Bleed: yes (3 mm)*

Annonsebestilling *Order contact*

Tenner i Fokus
C J Hambros Plass 2 C,
NO-0164 OSLO,
NORWAY
Telefon +47 22 60 35 00
E-post: nttf@tannteknikerforbundet.no

NTTF må tilpasses endringer i bransjen

Det er et klart mål for NTTF at det kun skal være tannteknikere som kan fremstille og levere individuelt fremstilte tann-erstatninger i Norge.

Utviklingen i næringslivet går i retning av fusjoner og betydelig større enheter. Dentalbransjen er intet unntak, og endres radikalt i stort tempo, både når det gjelder størrelsen på bedriftene, antallet bedrifter og antallet tannteknikere i produksjon, og ikke minst når det gjelder produksjonsmetoder.

I løpet av det siste året har vi sett mange fusjoner, kjededannelser og oppkjøp i bransjen, med større enheter, der ikke nødvendigvis bedriftene lengre har en tanntekniker på eiersiden. Etableringen av Colosseumklinikker, Odontia, Oris-, Tannfeen, Budapestklinikker bare for å nevne noen. Større enheter har også blitt en realitet på tannteknikersiden, og vi tror det er all grunn til å tro at denne utviklingen fortsetter.

Dette har konsekvenser for NTTF, og vi må tilpasse oss dagens virkelighet. NTTF har over tid fulgt med på utviklingen, og styret startet allerede i juni arbeidet med å tilpasse oss den nye situasjonen bedre. Dette med bakgrunn i at vi ser at en del av de bedriftene som ikke lengre er tannteknikereid sier opp serviceavtalen, og dermed ikke har en bedriftstilknytning til NTTF.

Styret i NTTF har fokus på hva som må til for å få med de store aktørene i bransjen, uavhengig av om de er tanntekniker-eid eller ikke. NTTF ønsker å være en organisasjon for hele bransjen. Derfor ønsker vi å endre både serviceavtale og lovverket, for å åpne opp for bedriftsmedlemskap for alle.

Styret har i tre styremøter diskutert hvordan vi kan tilpasse NTTF til den nye hverdagen. Det første spørsmålet vi diskuterte var: Skal NTTF kunne oppta bedriftsmedlemmer?

På styremøtet drøftet vi også tanken om å gjenopprette Servicekontoret, men etter å ha hatt jurist til å se på dette, er det klart at vi i første omgang ikke trenger det. Det er tilstrekkelig dersom vi åpner opp for bedriftsmedlemskap uavhengig av tilknytning til personlig medlem. Bedriftsmedlemmer vil motta samme tjenester og varer som andre tannteknikereide bedriftsmedlemmer, og være med å sikre at det finnes et forbund som arbeider for hele bransjen.

Styret i NTTF er enig om at vi må åpne opp for bedriftsmedlemskap, og ønsker å endre serviceavtalen og lovverket, slik at det blir mulig å være bedriftsmedlem i NTTF uavhengig av eierskap. Dette er et viktig arbeid, og må være grundig gjennomtenkt før vi gjør et endelig vedtak, og det har derfor vært naturlig å bruke en del tid og flere styremøter på dette slik at vi får belyst alle sider, unngår fallgruver, og er sikker på konsekvensene når vi fatter vedtak.

Norges Tannteknikerforbund vil fortsatt være en organisasjon av og for tannteknikere med norsk autorisasjon, men styret ser altså behovet for å åpne opp for tanntekniske laboratorier som ikke er eid av tannteknikere i den delen av forbundets virke som knytter seg til bransjevilkårene.

Tanken er å oppdatere serviceavtalen slik at den blir tilpasset dagens organisasjon, og endre den slik at den inngås mellom bedriften og NTTF. Det blir da bedriften som underskriver avtalen, og plikter å betale serviceavgift. Ikke det enkelte medlem slik det er i dag. I langt de fleste tilfellene er det bedriften som betaler serviceavgiften så den foreslåtte endringen vil ikke få konsekvenser i praksis.

Karen Tveitevåg Styreleder NTTF

Tilpasningene vi ønsker å gjøre, vil også medføre at NTTFs lover må endres, og denne lovendringen vil gjøre det aktuelt med et ekstraordinært årsmøte i løpet av våren.

Vi i NTTF mener at i en tid der vi opplever store endringer i bransjen, både med tanke på ledelse, eierskap, og størrelse på bedriftene, er det ekstra viktig å stå sammen i et sterkt forbund. NTTF må derfor endres slik at vi har noe å tilby de store aktørene, slik at de vil velge å bidra inn i organisasjonen. Håpet er å oppnå at en større del av bransjen vil støtte opp om forbundets arbeid for tannteknikerne i Norge.

Kun da kan vi bli **STERKE SAMMEN**.

Styret i NTTF har fokus på fornyelse og tidsriktige tilpasninger både med hensyn til medlemskap og bedriftstilknytning, men også vårt største arrangement, fagsamlingen må fornyes og moderniseres. Vi tror at de store aktørene også vil delta her, dersom vi virkelig å klarer å sette fokus på fremtiden, nye trender og utvikling. Fagsamlingen er en viktig arena for NTTF, og for hele bransjen.

Styret i NTTF er enig om at vi må åpne opp for bedriftsmedlemskap, og ønsker å endre serviceavtalen og lovverket, slik at det blir mulig å være bedriftsmedlem i NTTF uavhengig av eierskap.

Fagsamlingen 2020 skal fremstå i ny drakt!
Til høsten blir det fagsamling 11.–12. september, merk dere datoene allerede nå, altså en uke tidligere enn vanlig, dette for å kunne avholde arrangementet på ønsket hotell.

Fagsamlingen 2020 skal moderniseres, og tilpasses tiden vi lever i, være matnyttig for deltakerne, og fremstå i helt ny drakt. Vi har fått gode innspill fra dyktige medlemmer som jobber med dette i samarbeid med styret. Fagsamlingen skal bli det arrangementet og de dagene i året ingen bør eller vil gå glipp av. Det vil komme hyppig og god informasjon utover våren, så følg med!

Jeg vil til slutt benytte anledningen til å takke for året som er gått, og ønske alle medlemmer og lesere et fremgangsrikt og godt nytt år!

Husk at NTTF selger esker

Bestillinger mottas på nttf@tannteknikerforbundet.no eller telefon 22 60 35 00.

Medlemmer av NTTF får rabattert pris.

DET SKJER I 2020

FEBRUAR
10. Strategidag for NTTFs styre
11. Ekstraordinært årsmøte
NTTF styremøte
14. Utgivelse Tenner i Fokus nr. 1

APRIL
30. Utgivelse Tenner i Fokus nr. 2

MAI
25. NTTF styremøte
26. Lederkonferanse

JUNI
5. Europeisk tannteknikerdag

AUGUST
21. Utgivelse Tenner i Fokus nr. 3

SEPTEMBER
2. NTTF 86 år
10. NTTF styremøte
11. NTTF årsmøte
11.-12. Fagsamling 2020

OKTOBER
23. Utgivelse Tenner i Fokus nr. 4
29.-31. Nordental, Lillestrøm

DESEMBER
28. Utgivelse Tenner i Fokus nr. 5

Straumann® CARES® P series

The new standard in 3D printing

SPEED
Fast and professional top-quality dental products due to patented

PRECISION
Fully integrated in the validated workflow of CARES® and CoDiagnostiX™

FLEXIBILITY
Multiple options thanks to open-system technology and choice of materials

Learn about the printing benchmark in speed, precision and certified open solutions:
www.straumann.no/p-series

Get our special launch offer today!

straumann

Hvorfor hygiene er så viktig i laboratoriet

Oversatt fra «Das Dental Labor» 9/2019 side 86-87, 10/2019 side 68 og 70 samt 11/2019 side 48-49, av **tanntekniker Lars Alhaug**

Over alt i Tyskland finner vi nå moderne utstyrte laboratorier. Men når det gjelder hygiene ser vi at dette ikke tas så nøye: Brødskive i gipsrommet, kaffekoppen på arbeidsbenken … Slike ting sniker seg greit og enkelt inn og blir vanlig. «Kan ikke gjøre noe med det», påstås det. Tidspress eller andre unnskyldninger blir hevdet som grunn. Fatalt! Perfekt hygiene er viktig i alle tanntekniske bedrifter! Når alt kommer til alt dreier det seg om helsen til alle som er ansatt. Tannteknikermester Wolfgang Weisser vil øke oppmerksomheten og bevisstheten på dette området.

Da jeg begynte min tanntekniske praksis på 80- tallet, fikk vårt laboratorieteam en forespørsel fra helseetaten om å la seg undersøke. Grunnen var at en tannlege var blitt syk med hepatitt etter at han var blitt smittet av en pasient. Hepatitt – den gang var dette et nytt begrep for meg. For første gang ble jeg fryktelig klar over hvor lett vi i vårt yrke kunne komme i kontakt med virus og andre smittekilder.

Viktig, men dessverre ofte neglisjert: håndhygienen.

FORFATTER
Tannteknikermester Wolfgang Wisser
Essingen, Tyskland

Topp hygiene er det mest effektive tiltaket vi kan foreta oss for å forebygge slik infeksjonsfare. Det vet de også hos Dürr Dental, det internasjonalt velrennomerte spesialistfirmaet når det gjelder hygiene på laboratorier og tannlegekontorer. Med ekspertisen fra Dürr i ryggen ville vi skjerpe vår hygienebevissthet og gjøre effektive tiltak på laboratoriet.

Sykdomsbakterier, de usynlige risikobærerne

For å holde seg frisk må en lære seg å kjenne de viktigste smittekildene: Bakterier, sopp og virus. For det menneskelige øye er alle disse usynlige, men de finnes over alt – også i ditt laboratorium.

Mange bakterier, sopp og virus er helt harmløse for mennesker. Men noen

Skikkelig rengjøringen av proteser som skal repareres blir også ofte omgått.

Verktøy skal legges i HYGOBOXen etter bruk.

kan også forårsake farlige infeksjoner. Ved en infeksjon trenger bakterien eller viruset inn et sted i kroppen og utløser utviklingen av en sykdom. Inntrengningen kan skje gjennom huden, slimhinnene, luftveiene eller via sår i huden i form av direkte kontakt med en smittebærer, eller det kan skje ved dråpesmitte.

De tre viktigste typer smittebærere

Bakterier

Bakteriene er de minste, encellede mikroorganismene som finnes. De formerer seg ved celledeling. Bakteriene har forskjellige former, som kuleform eller stavform mm., og de har forskjellige egenskaper. Noen trenger f.eks. oksygen (luft) for å overleve, noen ikke. Kun noen få av dem er patogene for mennesker, det vil si sykdomsframkallende – som for eksempel Mycobacterium tuberculosis. Den angriper lungene og utløser tuberkolose.

Sopp

Som med bakteriene er soppen en egen livsform. Også her finnes det mange harmløse arter. Av de som er relevante innen medisinen, er den som bærer med seg infeksjonsfare, den såkalte Mykosen. Blandt dem finner vi Dermatofytter som forårsaker hudsykdommer, skimmelsopp (muggsopp) og gjærsopp. Blandt de siste hører Art candida albicans som infiserer hud og slimhud og som kan føre til blodforgiftning.

Virus

Virus blir i medisinen kalt infeksiøs partikkel. I motsetning til bakterier og sopp blir virus normalt ikke sett på som en livsform. Det har ikke noe eget stoffskifte og er derfor avhengig av andres celler for å kunne formere seg. De er mellom 10 og 1000 nanometer små og de blir klassifisert som undergruppene virus med membran og virus uten membran. Kjente eksempler er Grippe-virusene, Hepatitt-virusene og HIV- eller Noro-virusene.

Fire farger for mer sikkerhet – Hygienesystemet til Dürr Dental.

Desinfisering av avtrykk

Desinfeksjonsapparatet Hygojet er et lukket system som tjener som et desinfeksjonskammer. Alle tekniske og kjemiske komponenter er avstemt mot hverandre for å sikre en trygg desinfeksjon og rengjøring. Hygojeten tilfredsstiller da også kravene som stilles til bedriftene: Forskrift TRBA 250 og DGVU Inf. 203-021. Kryssinfeksjoner blir forhindret og lukt forebygget i dette apparatet.

Hygojet kan tas i bruk så snart trykkluft, vann og avløp er koblet til. Desinfeksjonsmiddelet, lufttilgang og vanntrykk reguleres pneumatisk og hver for seg. Dette sikrer kontroll over doseringen av MD 520-middelet som finspyles over objektet og over den grundige vannspylingen til rengjøringen, samt også, om det er ønsket, hurtigtørkingen med luft til avslutningen av prosessen. Etter desinfeksjonen i apparatet kan modeller som er slått opp i slike avtrykk lagres uten bekymring.

Sterilisert og presis

Et krav til desinfeksjon er at desinfeksjonen og rengjøringen av avtrykket ikke må påvirke nøyaktigheten i avtrykket. Derfor er desinfeksjon med alkoholholdige overflate-desinfeksjonsmidler utelukket siden materialegenskapene da kan forandre seg. Ved å ta hensyn til parameterne mikrobiologiske egenskaper, formstabilitet og gipskompabilitet, skal alle tilgjengelige avtrykksmaterialer kunne desinfiseres og rengjøres.

MD 520 avtrykksdesinfiserende middel

MD 520 møter de høye kravene til desinfeksjon og rengjøringsmidler. Middelet er en høyvirksom, formaldehydfri væske for desinfeksjon og rengjøring av alle tilgjengelige avtrykksmaterialer.

Uavhengige og egne undersøkelser viser at baktericider (antibakterielle), inklusive Tb, levurocid og virucid (testet etter EN 14476) egner seg til desinfisering av alginater, silikoner polyetergummi, hydrokolloider, polysulfider og lignede. Fordelene av en effektiv rengjøring er at den øker nøyaktigheten på mestermodeller av gips og den påvirker ikke hverken dimensjonsstabilitet eller gipsegenskapene.

Hygojet med MD 520 desinfeksjonsmiddel for dentale avtrykk.

Avtrykk og tanntekniske arbeider som skal inn i pasientens munnhule er alltid kontaminert med saliva og også ofte med blod og sekret. Skal vi unngå infeksjoner er Hygrojet et apparat som sørger for hygieniske, perfekte avtrykk, klar for modellframstilling.

Hygrojet apparatet fylles med MD 520.

Med luftknappen tørkes avtrykket. Knappen tjener også til å regulere vannmengden eller vanntrykket som spyles ved forrengjøringen.

Startknapp for timeren. Når hele prosessen er ferdig (10 minutter cirka), varsles dette med et lydsignal.

Desinfeksjon av avtrykk i et system

Til desinfeksjonen av avtrykk finnes det hos Dürr to systemer. Det ene har vi beskrevet, det er den automatiserte metoden ved bruk av Hygojet. Den andre metoden er å bruke Dürr Dental Desinfeksjonsbeholder, eller deres større Hygobox.

Hygobox beholderen.

I disse dyppes avtrykket i en beholder med desinfeksjonsmiddel. Vi vil hevde at komforten og virkningsgraden nok taler for bruk av Hygojet apparatet.

To rimeligere alternativer og en væske

Dypp-metoden har den fordelen at den er rimelig, rask og betjenes individuelt. Det trengs heller ingen tilkoblinger. For mindre laboratorier eller der antallet avtrykk ikke er så mange, kan dette være løsningen.

To dyppeapparater

Med den minste beholdermetoden kan, etter behov, opptil to avtrykk desinfiseres og rengjøres samtidig. I lokket er der et integrert oppheng for to avtrykksskjeer. I den større Hygobox'en kan opptil seks avtrykk og protetiske arbeider behandles samtidig. De ergonomisk utformede håndtakene, den vippsikre plasseringen av silen og det enkle vedlikeholdet, gitt ved at materialene tåler bruk av dampspyler, gjør bruken av Hygobox'en enkel og komfortabel.

MD 520 desinfeksjonsmiddelet ved dyppeteknikken

Etter behov og arbeidstilfellet er det altså to desinfeksjonsbeholdere til rådighet. Dürr Dental Desinfeksjonsbeholder og Hygobox'en (se bildene).

MD 520 middelet og desinfeksjonsbeholderen for opptil to avtrykk.

Den lille desinfeksjonsbeholderen med oppheng for to avtrykk og en virketid på om lag fem minutter.

Med MD 520 væsken og en virketid på ca. fem minutter i de respektive beholderne blir avtrykkene og tanntekniske arbeider trygt desinfisert og rengjort ved denne dyppemetoden. Desinfeksjonen og rengjøringen av avtrykkene påvirker heller ikke her avtrykkenes nøyaktighet. Husk at desinfeksjon med alkoholholdige overflatemidler ikke må forekomme, grunnet fare for deformasjon av avtrykkene. MD 520 er utviklet og egnet for et bredt bruksområde og kan brukes på alle avtrykksmaterialer.
Mottoet er: Et produkt for alt!

Hygieneveiledere

På Folkehelseinstituttet sine nettsider – www.fhi.no – kan du finne veiledere innen hygiene.
Det finnes også en egen temaside om Håndhygiene i helsetjenesten - https://www.fhi.no/sv/forebygging-i-helsetjenesten/handhygiene/

Tannteknikerfaget både i Norge og globalt er inne i en omstillingsfase. Med økende konkurranse, også fra utlandet, og rask digital utvikling, kan det være krevende å drive spesielt tanntekniske laboratorier. Det krever nytenkning og originale løsninger for å møte framtiden.

Tenner i Fokus ved Stein Brath har gjennom året besøkt flere laboratorier som har utviklet egenartede konsepter og spesialiserte produkter. I denne 34. artikkelen har vi besøkt Årnes Dental.

På besøk hos Årnes Dental

Av Stein Brath (tekst og foto) | st-brath@online.no

Tenner i Fokus har denne gangen tatt en tur til Årnes Dental som eies av Terje Lindstrøm. Terje driver firmaet sammen med sin kone Tove i lyse, fine, romslige lokaler, sentralt i Årnes sentrum. Her har de gangavstand til mange av sine kunder.

Det var vel nærmest en tilfeldighet at Terje ble tanntekniker. Han var i barne- og ungdomsårene glad i å bruke hendene sine til å forme ting. En dag hans far var på besøk hos sin tannlege, og de snakket om løst og fast, kom faren hans inn på Terje og hans fingerferdighet. Han lurte på om tannlegeyrket kunne være noe for Terje på bakgrunn av disse ferdighetene. Tannlegen svarte da at det yrket hvor man hadde behov for fingerferdighet og virkelig var kunstner, så var det tannteknikeryrket.
Faren til Terje kjente ikke noe særlig til yrket, men de begynte å snakke om dette i familien, og ideen om tanntekniker som yrkesvalg for Terje oppstod.

Tilfeldighetene gjorde at det var åpen dag på Sogn yrkesskole like etter, og Terje besøkte skolen to ganger for å se hva dette var. Etter første besøk var han litt skeptisk. I lokalet var det utstilt noen plastikk hodeskaller m.m. Dette gjorde Terje noe usikker på om dette var noe for ham. Neste gang han kom på besøk ble han vist rundt av en elev. Hun brukte god tid, og han fikk mer innsikt i hva tannteknikerfaget var, og det ga mersmak.

Han følte at dette faget ville tilfredsstille hans behov for å skape noe med hendene. For som han sier, så hadde han i oppveksten alltid hatt behov for å lage noe. Det kunne være alt fra modellering til å sette sammen plastikk byggesett.

Terje begynte på Sogn yrkesskole som da var treårig i 1974. Som lærer fikk han Ingolf Paulsen i et halvt år. Da han ble pensjonist, overtok Hans Brovold sammen med Lunde og Jensen.

Etter endt skolegang og avlagt eksamen avtjente Terje sin militærtjeneste. Han var som de fleste tannteknikere på den tiden først på Lahaugmoen for å ta rekruttskolen. Deretter ble Terje stasjonert på Bardufoss i 10 måneder hvor han assisterte for tre tannleger. De hadde 1 200 pasienter i kvartalet, og han tok røntgenbilder av de fleste. Terje

assisterte også rett som det var under fjerning av visdomstenner. Dette gjorde at han fikk en viss klinisk innsikt.

Den første sivile jobben Terje hadde var på Romerike Dental hos Sverre Lehre Dalen. Der var han et drøyt år. Da hadde Espen Carlsen, som var klassekamerat med Terje fra yrkesskolen, kjøpt et laboratorium i Hegdehaugsveien i Oslo, og han trengte hjelp. Terje begynte der og var der i to og et halvt år før han startet for seg selv på Årnes.

Han startet opp på Årnes 30. november 1981 i relativt, små midlertidige lokaler i påvente av at bygget han drev i skulle utvide og Terje kunne få de lokalene han måtte ønske. Da utbyggingen var fullført fikk han som lovet større lokaler, og selve flyttingen var gjort i løpet av en formiddag. Etter mange år fikk han greie på at bygget var lagt ut for salg, og man kunne risikere at bygget ble revet. Så snart leiekontrakten var ute og Terje var fristilt fra den, begynte han derfor å se seg om etter nye lokaler.

Han fikk fine lokaler i andre etasje i samme hus som Felleskjøpet i Årnes sentrum. Lokalene, som tidligere ble brukt til garderobe for Felleskjøpet, har i dag blitt forandret til et moderne og hensiktsmessig tannteknisk laboratorium.

Pasientene blir ivaretatt på en fin måte slik at de kan gå inn på behandlingsrommet via en resepsjon uten å behøve å forsere deler av laboratoriet. Arbeidsplassene er plassert på en slik måte at de får optimalt med lys, og spiseplassen er lagt til et område av lokalene hvor de ansatte kan spise lunsj helt usjenert fra produksjon og pasienter.

På det faglige plan drev Terje konvensjonelt inntil han for 9 år siden investerte i 3Shape. Det har han ikke angret på. Han begynte da å skanne kapper til zirkonia. Dette fungerte bra, men som han sier, så burde han bruke 3Shapen oftere når han hadde investert i en skanner. Terje begynte derfor også å skanne MK-kapper. Dette har han ikke angret på, og resultatet er meget bra. I dag er det bare stiftkroner og konuser som blir støpt. Det kan derfor ofte ta en til to uker mellom hver gang de støper. Skanningen har også resultert i at det har blitt færre omgjøringer. Denne metoden gjør også sitt til at man er tryggere på resultatet og vet eksakt hvilken tykkelse en har å forholde seg til. Dette har igjen resultert i at Terje nesten ikke har slipt hull i en kappe etter at han begynte med denne metoden.

Avtakbar protetikk har Årnes Dental levert i alle år. Tidligere var det slik at de bare produserte denne type proteser til de tannlegene som også leverte kroner og broer til dem. I dag er dette litt annerledes. De har frigjort en del tid etter at de begynte å skanne, og i tillegg har noen tannleger begynt å sende en del fast protetikk dit hvor det er billigst. De tar derfor imot avtakbar protetikk uten slike betingelser, men prissetter arbeidene slik at de tjener penger på dem. Terje mener at de er de eneste nord i Akershus som kan lage den type proteser.

I dag er det som tidligere nevnt Terje og hans kone Tove som regjerer på laboratoriet. Tove er ikke utlært tanntekniker, men hun er opplært på laboratoriet og har vært her i over 20 år. Terje sier at hun er blitt flink til å produsere modeller og klippe til blekeskinner og bittskinner. Videre tar hun seg av kontorarbeidet og noe budtjeneste. Terje hadde ikke klart seg uten hennes hjelp på laboratoriet.

For 20 år siden var det opptil fem stykker som arbeidet på Årnes Dental, fordelt på heltid og deltid, men Terje har med viten og vilje senket antall medarbeidere til det de er i dag. Nå kan han i større grad enn tidligere konsentrere seg om det han utdannet seg til, nemlig å lage tenner.

Både Terje og Tove trives på Årnes. Det er et trivelig, lite tettsted som ligger

sentralt til på det sentrale Østlandet. Det tar bare en drøy halvtime å kjøre til Oslo. Ønsker man å ta tog, så kommer man til Oslo på førti minutter. Skal man ut å fly, så er det tjue minutter til Gardermoen. I tillegg er det moderate priser på boliger. Terje mener at han har alle tilbud han trenger på Årnes, og at det meste ligger innenfor gangavstand. De kan gå fra hjemmet til jobben. De kan gå til postkontoret. De kan gå til de fleste kundene og til butikken.

Tidligere hadde de en del postkunder, men etter at posten ble omorganisert har mange falt fra. Noen kunder i området utenfor Årnes har de imidlertid klart å beholde. Blant annet har de kunder på Jessheim. De har også fortsatt noen kunder i Nord-Norge hvor de ikke har noen tanntekniker i nærmiljøet. Terje har merket seg at de de senere årene har fått mindre press på leveringstidene på arbeidene, og han tilskriver dette at tannlegene har blitt vant til noe usikre leveranser på protetikk fra fjernere strøk.

Han ble medlem i Oslo Tannteknikerlaug i 1982. Den gang var det ikke bare å melde seg inn. Man måtte først ha anbefaling fra to medlemmer for å bli godtatt. Terje ble valgt til sekretær i 1985. Senere ble lauget omdøpt til Oslo og Akershus Tannteknikerforening og her har Terje vært leder i snart 20 år.

Terje har engasjert seg i både forbundet og lokalforeningen i mange år. Dette syntes han var veldig interessant, men etter noen år måtte han kaste inn håndkleet da mange av styremøtene i forbundet den gang ble avholdt på forskjellige steder i landet. Av den grunn kunne et slikt møte bety mange timer med overtid når Terje kom tilbake på jobben. I tillegg hadde han vervet som leder for lokalforeningen i Oslo og Akershus.

Også lokalt på Årnes har Terje engasjert seg. Han er styremedlem i Nes Høyre og har sittet i kommunestyret samtidig som han er med i forskjellige råd og utvalg. Han er også med i Årnes Rotary hvor han har vært president i to perioder. Det er ikke en uke uten at det er møter to til tre kvelder.

På spørsmål om hvilke fordeler det er for Terje som tanntekniker å være medlem av forbundet svarer han at han til daglig ikke tenker så mye på slikt. Forbundet har rabattavtaler som Terje ikke er så flink til å bruke, men det er viktig å støtte opp om forbundet som er vårt talerør. Støtter vi ikke opp om forbundet ligger vi tynt an. Det å være medlem i forbundet er også samlende og sosialt dersom man deltar på kurs og fagsamlinger m.m.

Terje har i flere år vært medlem av forbundets valgkomite. Han innehar dette vervet fordi han etter hvert kjenner mange i faget.

I år som tidligere har Terje vært på tannlegemessen til Nordental. Der traff han mange kollegaer som hadde fusjonert eller hadde blitt kjøpt opp. Han har lenge sett at det kunne gå denne veien, men er redd for utviklingen der de store blir større og at de små kan bli fortrengt.

Tanntekniske laboratorium i nærmiljøer som Årnes vil overleve, men det er viktig å følge med på utviklingen og skaffe seg god kompetanse spesielt innen avtakbar protetikk.

Selv om ikke Terje har oppnådd en alder hvor det er naturlig å bli pensjonist i dag, så har han begynt å tenke litt fremover. Skulle det være noen som kunne tenke seg å overta om noen år hadde det vært fint, sier han. Om tre år vil han gjerne ha en avklaring.

K.A.Rasmussen
Norway

NATURAL COLOR GRADIENT WITHIN MULTI LAYERED DISCS UTML / STML / HTML

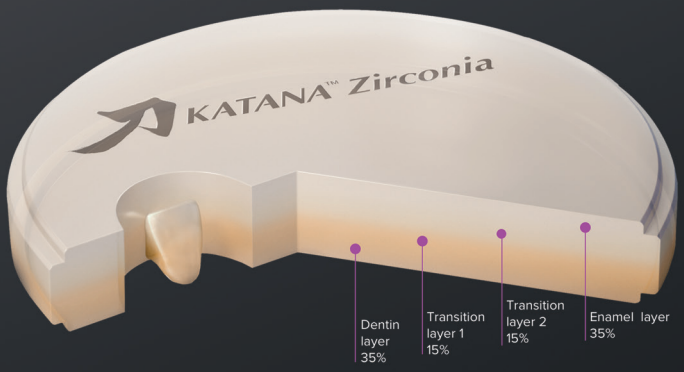

MULTI LAYERED

KATANA Multi-Layered zirconia is the reference when it comes to gradual coloring. It makes your restorations look natural and make them unnoticed.

The logo "MULTI LAYERED" expresses original production technology of KATANA™ multi layered zirconia materials.

kuraray Noritake

Dental: 800 41 941 / salg@karasmussen.com / www.ka-rasmussen.no

Dentsply Sirona

Cercon® xt ML - The new zirconia standard for lifelike aesthetics, color accuracy and faster production.

Perfect Lifelike Gradient
Matching natural tooth aesthetics without the need to veneer or stain, especially for the anterior region (flexural strenght: 750MPa)

Guaranteed Color Accuracy*
Unparalleled color matching covering all 16 VITA** shades and BL2

Easy To Use
Easy to nest and same milling and firing protocols for all Cercon zirconia discs

NTF landsmøte og Nordental

I månedsskiftet oktober-november ble årets landsmøte i Den norske tannlegeforeningen og Nordental avholdt på Lillestrøm. Styreleder Karen Tveitevåg og daglig leder Helle Hagenau var invitert som gjester på arrangementene.

Av **Helle Hagenau** (tekst) | helle@nttf.no
Foto: Andreas Vargas (NTF) og Helle Hagenau

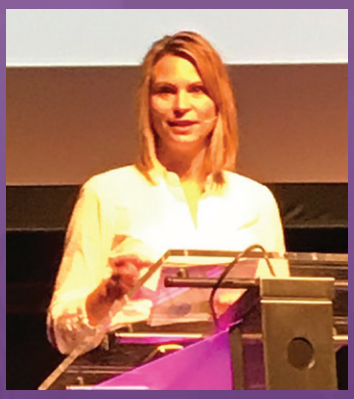

Landsmøtet ble åpnet av president i NTF Camilla Hansen Steinum som engasjert fortalte om det store arbeidet NTF har lagt ned i forbindelse med statsbudsjettet for 2020. NTF og Helseministeren var uenige om det foreslåtte kuttet i tannregulering var faglig begrunnet eller om det et kosmetisk ingrep, jf. TIF 4-2019. Hansen Steinum var også innom viktigheten å stå samlet. Det gir større gjennomslagskraft. Statssekretær Maria Jahrmann Bjerke og president i den britiske tannlegeforeningen Roz McMullan var noen av de andre innslagene under den flotte åpningen.

Fagprogrammet på landsmøtet var ikke like spennende som tidligere år, sett fra en tannteknikers ståsted, og vi valgte derfor ikke å delta. På et møte i begynnelsen av oktober mellom NTTF og NTF innrømmet de at programmet kanskje ikke var så interessant for forbundets medlemmer og beklaget dette. Flere av utstillerne arrangerte små workshop/presentasjoner og vi var innom flere.

Det var mange kjente folk blant utstillerne på Nordental, og det var hyggelig. Karen og jeg fikk snakket med mange av dem og med besøkende NTTF-medlemmer. Allikevel var det noe som var annerledes. Utstillingen var mindre enn i fjor, det var færre dentale utstillere og flere merkantile enn vi har sett tidligere. Også i tannlegebransjen opplever de oppkjøp, kjededannelser og større enheter. Det var synlig på Nordental.

Alt i alt, hadde vi et par nyttige dager på Lillestrøm hvor det også ble tid til lunsj med NTpF samt en god del NTTF-snakk og -planlegging.

Atlantis® CustomBase solution

Når du er opptatt av estetikk

Nå kan du få Atlantis Custom Base Angulated Screw Access (ASA) til Astra Tech Implant System®, Ankylos og Xive

Noen ganger kan det være utfordrende å oppnå optimal plassering av implantatet for en skrueretinert løsning. Atlantis CustomBase ASA gir deg mulighet til å vinkle skruekanalen opptil 30 grader. Dette innebærer at du nå kan tilby dine tannleger den beste mulige løsningen for single tenner.

Kan enkelt bestilles på www.atlantisweborder.com

Kontakt kundeservice på telefon 815 59 119

TITANIUM	GOLD-SHADED TITANIUM	ZIRCONIA	PMMA
Atlantis® Warranty	Atlantis® Warranty	Atlantis® Warranty	Atlantis® Warranty
LIFETIME	LIFETIME	5-YEARS	1-YEAR

Atlantis garanti - med oss kan du føle deg trygg
Ved bruk av Atlantis Abutment dekker Dentsply Sirona både distanse og implantat, uansett hvilket implantatsystem som er benyttet*.

** I henhold til vilkårene i garantien for Atlantis Abutments.*

www.dentsplysirona.com

Dentsply Sirona Implants

All trademarks, company names and implant designs are the property of their respective owners.

TVEITEVÅG AS
TANNTEKNISK LABORATORIUM

Vil du jobbe i Bergen?

TANNTEKNIKER SØKES

Til vikariat fra 01.03.19 – 01.03.20, med muligheter for fast stilling!
Vi søker etter en dyktig og engasjert tanntekniker med allsidig erfaring fra faget.

Ønskede kvalifikasjoner:
Erfaring innen porselensarbeid og CAD/CAM, samt helkeramiske løsninger.
Evne til å arbeide selvstendig.

Vi kan tilby:
Trivelige moderne lokaler.
Relevant opplæring og kursing/faglig utvikling.
Gode betingelser.
Partnerskap vil bli vurdert på sikt for rette person.

TANNTEKNIKERASSISTENT SØKES

Ønskede kvalifikasjoner:
Erfaring fra faget vil bli foretrukket.
Interesse for nøyaktig arbeid og personlig utvikling.

--o--

Vi er et fullservice laboratorium med 3 ansatte og holder til i trivelige lokaler sentralt i Bergen.

Søknad m/CV og relevante attester sendes til post@tveitevaag.no eller Tveitevåg AS, postboks 1123 sentrum, 5809 Bergen.

Evt. spørsmål kan rettes til Terje eller Karen på tlf. 55316785. Se også www.tveitevaag.no

Bursdager
NTTF Gratulerer

50 år
Bjørn Ludvigsen 10. januar

70 år
Torstein Wremer 6. januar

Vi ber om at de som vil reservere seg mot at runde år publiseres i vår spalte, gir skriftlig melding om dette til nttf@tannteknikerforbundet.no.

Sekretariatet får ikke automatisk beskjed om dødsfall. Vi ber derfor medlemmene være behjelpelig med å gi NTTF beskjed når en kollega har gått bort. Vennligst kontakt NTTF på 22 60 35 00 eller nttf@tannteknikerforbundet.no

Husk å melde adresseendring

Vi vil gjerne oppfordre alle medlemmer, inklusive våre studentmedlemmer, og alle våre abonnenter om å sende oss varsel om ny adresse, e-post eller telefon. Send en e-post til medlem@nttf.no

Vi søker jobb som

Velg et pensjonsselskap som forstår bedriften din.

Vi ønsker å gjøre pensjon enkelt – både for deg som arbeidsgiver og ikke minst for dine ansatte. Med en bedre pensjonsavtale fremforhandlet av Norges Tannteknikerforbund, søker vi nå jobb hos deg.

Ta kontakt på storebrand.no/bedrift, eller ring 22 31 52 77 for mer informasjon.

storebrand

Drahjelp fra uventet hold

Av Martin Feldmann | martin@feldmann.no

I de siste tre numrene i Tenner i Fokus har jeg prøvd å se inn i framtiden. Jeg tror at det meste jeg skrev ikke inntreffer, men vi kan møtes igjen om fem år og se hvordan nåtiden er. Det kan bli spennende å se hva som har inntruffet eller ikke.

For litt siden leste jeg et innlegg fra VDZI (Verband Deutscher Zahntechniker-Innungen), NTTFs tyske søsterorganisasjon.

I Tyskland er det per dags dato en stor mangel på fagarbeidere, som også gjelder for tannteknikere.

Situasjonen for tannteknikere blir beskrevet som vanskelig, han/hun må kjempe mot tannleger som driver eget laboratorium eller egen tannteknisk produksjon gjennom in house fresemaskiner, mot sykekassene som skal ha det billigste, men med høy kvalitet. Dessuten billig import og stor rettsusikkerhet.

I denne sitasjonen står en politiker fra Bundestag (Stortinget i Tyskland) fram og fronter saken for tannteknikere. Dette kaller jeg oppsiktsvekkende at vårt fag får støtte fra en politiker. I Norge er vårt yrke helt ukjent for de aller fleste og da kan man heller ikke forvente at politikere kjenner til vår profesjon.

Hvor står vi i Norge?

Vi må forsvare oss mot tannleger som finner det rimelig å handle i utlandet; det offentlige legger ut tannteknisk arbeid på anbud og i mange tilfeller vinner importører anbudet. I tillegg må vi forholde oss til lokal konkurranse som ofte går ut over prisene og service. Hvis vi ser tilbake til midten på 90-tallet så ser vi importen begynner å få inntog i Norge, første kun drevet av noen tannleger, siden hev tannteknikere seg på toget. Det var nok i kjølvannet av dette at vårt fag ble splittet i to og mange tannteknikere meldte seg ut av Forbundet. Medlemstallene sank betraktelig og det merkes særlig på den økonomiske siden. Forbundet ble tydelig svekket og står per i dag på kanten av stupet. Forbundet som organisasjon mangler medlemmer og penger for å drive det videre.

Hvis vi regner på antall tannteknikerstillinger mot innbyggertall og sammenligner med andre land, så er det alt for få tannteknikere i Norge. Selv om det er for få tannteknikere her til lands er det slik at mange sliter på grunn av for få oppdrag.

I en slik situasjon er det ikke lett å rekruttere nye, unge mennesker inn i faget. Det er alt for dårlige utsikter, både faglig og økonomisk. Tannteknikere er for dårlig lønnet og tiltrekker seg ikke noen unge mennesker som vil oppnå noe. Tannteknikeryrket har for lav status og derfor må vi se på utdanningen som tilbys i dag. Skal noen velge å bli tanntekniker må det være fordi det er spennende, framtidsrettet og med utsikt til en framtid hvor det er behov for denne utdanningen. Dessuten må det være mulig å tjene til livets opphold.

Da blir desto hyggeligere å lese om politikere i Tyskland som bryr seg om tannhelse til befolkningen og dermed om vårt yrke. Der skal man styrke samarbeid mellom profesjonene. Jeg ser vårt yrke som en viktig brikke under det vi gjerne kaller tannhelse. Uten oss og vår kompetanse står både tannleger og spesielt pasientene uten hjelp.

Vi som tannteknikere må bli mer seriøse, både ovenfor pasienter, tannleger og myndigheter. Vi skal rett og slett kreve vår plass. Gjennom å heve vår kompetanse og å øke kvalitet på utdanningen blir vi en likeverdig partner i tannhelsespørsmål.

Hvis vi skal gjøre noe med dette, trenger vi flere medlemmer som generer mer penger for å drive dette eminent viktige arbeidet.

NYHET!

ARTEGRAL LIFE

Protesetenner for å sette kronen på verket!

Overlegen estetikk til bruk for implantat
og partsiell protese. Fra Merz Dental GmbH!

Femfarget tann til trefarget pris!

Front **Kr 230,-**

Diat **Kr 186,-**

Finnes i hele vita fargeskala pluss bleach.

Kortreiste tenner biter best!

KATANA MULTI-LAYERD DISK

98 Ø. Sintring 90 min. InFire HTC speed, 1565°.

UTML

14 mm og 18 mm.
Translusency 43% – Flexural Strength[2] 560 MPa

STML

14 mm, 18 mm og 22 mm.
Translusency 38% – Flexural Strength[2] 750 MPa

HT

14 mm, 18 mm og 22 mm.
Translusency 43% – Flexural Strength[2] 750 MPa

ZRML

14 mm, 18 mm og 22 mm.
Translusency 31% – Flexural Strength[2] 1125 MPa
Color: A light, A dark, B light, C light, D light, A white

For mer informasjon ring tlf. 22 79 20 20
eller gå til vår netthandel, www.jacobsen-dental.no

JACOBSEN DENTAL AS

Hvordan kan jeg suspendere en ansatt?

Jeg er medeier av og styreleder i et større laboratorium, og har blitt kontaktet av to ansatte som begge har forklart at de har observert at daglig leder har tatt verktøy og maskiner ut av laboratoriet, uvisst formål og om dette er returnert. I tillegg skal daglig leder ha oppført seg truende mot de samme ansatte på en sommerfest. Daglig leder har vært ansatt i 2 ½ år, og styret har ikke hatt grunnlag for mistillit før dette kom opp. Jeg er kjent med at det er mulig å suspendere en ansatt for å undersøke holdbarheten i saken. Hva vil i så fall en slik suspensjon innebære, hva er kravene og hvordan kan den gjennomføres?

n.n

Arbeidsmiljøloven gir, som du er kjent med, mulighet for suspensjon, og regulerer vilkårene for og virkningene av slik suspensjon.

Grunnvilkåret for å beslutte suspensjon av daglig leder (og enhver annen ansatt) er at det må være grunn til å anta at han har gjort seg skyldig i forhold som kan medføre avskjed. Det må foreligge konkret mistanke om atferd som kan være avskjedsgrunn. Varslene fra de ansatte kan tenkes å etablere tilstrekkelig mistanke, så fremt det ikke er grunn til å tro at det er et felles forsøk på å bli kvitt daglig leder ved å fremme uberettigete anklager mot ham om misligheter.

Dersom atferd som kan medføre avskjed (grovt pliktbrudd eller annet vesentlig mislighold av arbeidsavtalen) antas å foreligge, kan suspensjon være nødvendig ut fra virksomhetens behov, noe som også er et vilkår for at suspensjonen skal være gyldig. I ditt tilfelle vil det kunne anses som nødvendig at daglig leder ikke fortsetter å oppholde seg på arbeidsstedet eller på annen måte fortsetter å utføre sine arbeidsoppgaver, med risiko for å gjenta misligheter og/eller påvirke saken til hans fordel. Ofte har suspensjon som formål å få klarlagt om vedkommende har gjort det han eller hun mistenkes for, og i så måte må det forutsettes at du som arbeidsgiver bruker suspensjonstiden effektivt til å gjøre de nødvendige undersøkelser.

Dersom det er mulig for deg som arbeidsgiver å finne en annen og mindre drastisk løsning enn suspensjon, vil ikke nødvendighetskriteriet (at virksomhetens behov tilsier det) være oppfylt. Det må hensyntas at suspensjon kan være et alvorlig og inngripende tiltak overfor den arbeidstaker det gjelder. Et alternativ til suspensjon som må vurderes av arbeidsgiver, relatert til nødvendighetskriteriet, er muligheten for midlertidig omplassering av arbeidstaker til annen stilling eller andre arbeidsoppgaver. Grunnet tillitsforholdet, særlig til en daglig leder eller annen ansatt

Aleksander Ryan er advokat og partner i Wahl-Larsen Advokatfirma AS.

Ryan er Norges Tannteknikerforbunds faste advokatforbindelse, og tilbyr medlemmene inntil én times gratis bistand per sak (inntil to timer for medlemmer med mer enn tre års ansiennitet i NTTF), og ut over dette rabatterte timepriser.

E-post: aleksander.ryan@wla.no
Tel.: 40 63 90 50/22 01 06 70
Web: www.wla.no
LinkedIn: www.linkedin.com/in/aleksanderryan

i ledende stilling, vil omplassering i mange tilfeller være problematisk.

Det følger av arbeidsmiljøloven at arbeidsgiver under en suspensjon fortløpende plikter å vurdere om vilkårene for suspensjonen er til stede. Blir det i suspensjonstiden klart at det ikke foreligger grunnlag for avskjed, eller at arbeidsgivers behov ikke lenger gjør det nødvendig å holde vedkommende arbeidstaker borte fra stillingen, skal suspensjonen oppheves.

Maksimal suspensjonslengde er tre måneder. Arbeidsgiver gis mulighet til å forlenge suspensjonen dersom dette har grunnlag i forholdets særlige art. Er det for eksempel reist tiltale mot arbeidstaker i den aktuelle sak, vil dette kunne være et forhold som etter sin art gjør forlengelse av suspensjonen utover tre måneder berettiget. Det er kun i spesielle tilfeller at en suspensjon utover tre måneder kan aksepteres.

Ved suspensjon plikter arbeidstakeren midlertidig å fratre sin stilling. Arbeidstaker beholder lønnen han hadde på suspensjonstidspunktet frem til suspensjonen opphører, uten at det i loven er særskilt angitt hva som ligger i «lønn». Arbeidstaker beholder åpenbart sin avtalefestede grunnlønn, mens det er uklart om arbeidstaker også beholder eventuelle tilleggsytelser, så som bilgodtgjørelse, trening, avis, telefon og bonus. Arbeidsgiver bør derfor vurdere å i så stor grad som mulig søke å stille arbeidstaker i samme økonomiske situasjon som om han var i ordinært arbeid, all tid en nedjustering vil kunne medføre et etterfølgende erstatningskrav fra arbeidstaker.

Før det fattes beslutning om suspensjon skal spørsmålet så langt det er praktisk mulig drøftes med arbeidstakeren og med arbeidstakers tillitsvalgte. Suspensjonen skal utformes skriftlig og overleveres arbeidstaker personlig eller via rekommandert post. Suspensjonen skal inneholde opplysninger om retten til å reise søksmål og de søksmålsfrister som gjelder. Dersom arbeidstakeren krever det, skal suspensjonen begrunnes skriftlig.

-o0o-

Lokalforeninger

ØSTFOLD TANNTEKNIKERFORENING
Knut Fredriksen, Bjarne Fredriksen AS Tanntkenisk Lab
PB 236, 1601 FREDRIKSTAD
Telefon: 69 31 56 29
E-post: knut.fredriksen@fredfiber.net

HORDALAND TANNTEKNIKERFORENING
For tiden uten formell leder.

ROGALAND TANNTEKNIKERFORENING
v/ Martin Feldmann
Boganesveien 118
4032 Stavanger
Telefon: 51 88 11 24
E-post: martin@feldmann.no

NORDNORSK TANNTEKNIKERFORENING
v/ Emma Myllykangas
Nor-Dental
PB 112
9252 Tromsø
Telefon: 97 66 64 57
E-post: emmamyllykangas@live.no

TRØNDELAG TANNTEKNIKERFORENING
v/Idar Langlo, Langlo Dental
PB 4413 Leutenhaven, 7418 TRONDHEIM
Telefon: 73 53 63 15
E-post: ldental@online.no

SØRLANDET TANNTEKNIKERFORENING
For tiden uten formell leder.

OSLO OG AKERSHUS TANNTEKNIKERFORENING
v/Terje Lindstrøm, Årnes Dental
Postboks 103, 2151 ÅRNES
E-post: terli@live.no

SOGN OG FJORDANE & MØRE OG ROMSDAL TANNTEKNIKERFORENING
v/Runar Aamelfot, Runar Aamelfot
Tannteknisk Laboratorium
Postboks 146, 6002 ÅLESUND
Telefon 90 68 66 79
E-post: runar@aamelfot.no

VESTFOLD OG TELEMARK TANNTEKNIKERFORENING
v/Jürgen Spehr, Grenland Dentallab.
Postboks 1053, 3905 PORSGRUNN
Telefon.: 35 55 09 88
E-post: gdental30@hotmail.com

HEDMARK OG OPPLAND TANNTEKNIKERFORENING
v/Inger Dervo, Toppen Tannteknikk
Nymosvingen 2, 2609 LILLEHAMMER
Telefon: 915 41 450
E-post: inger.dervo@bbnett.no

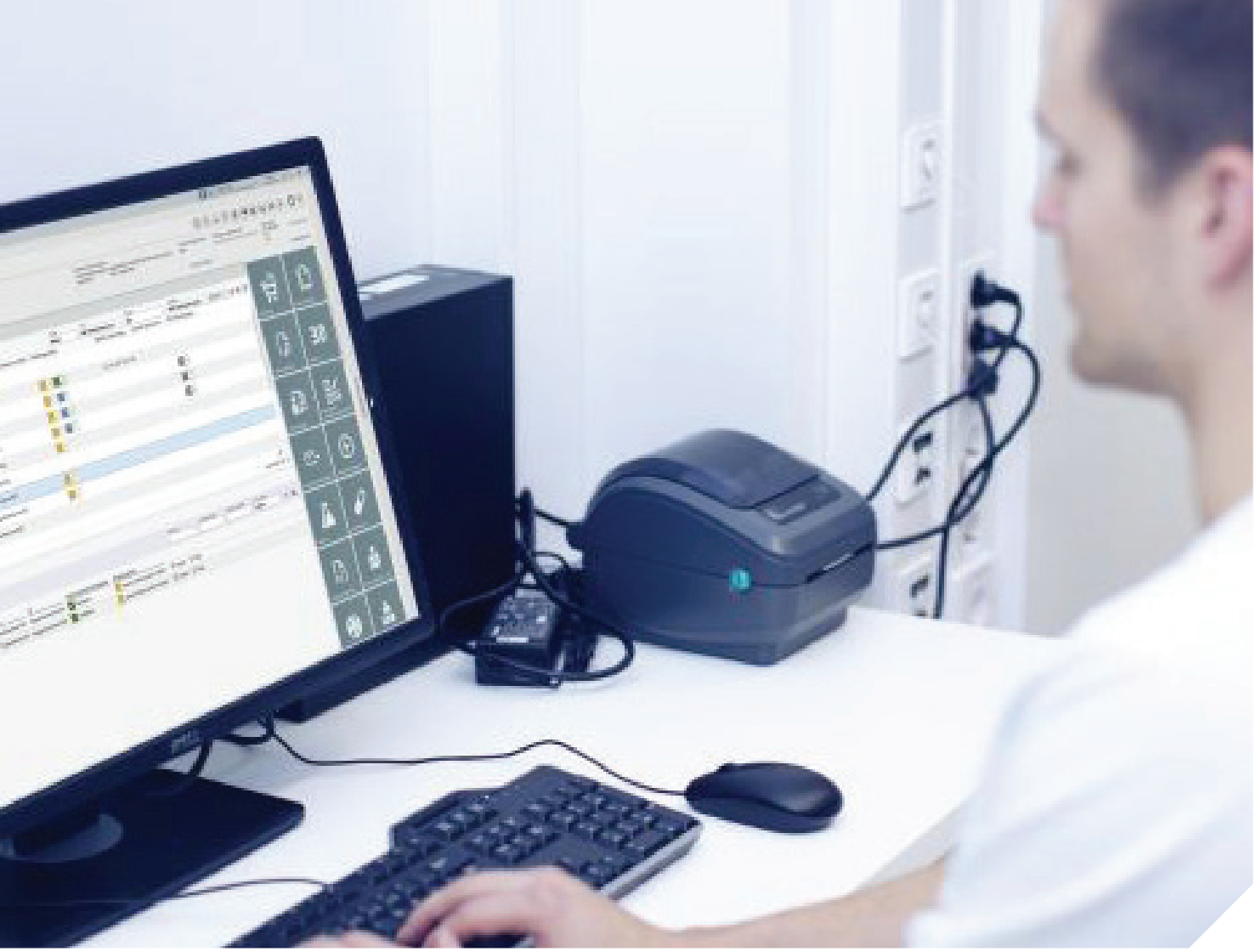

Journalføring

Som helsepersonell er tannteknikere forpliktet til å føre journal. Det sier Helsepersonelloven. Men hvorfor er det viktig å føre journal?

Av **Helle Hagenau** | helle@nttf.no

Hva sier loven?

Kapittel 8 Dokumentasjonsplikt i Helsepersonelloven (§§ 39-47) omhandler plikten til å føre journal, krav til journalens innhold, regler for innsyn, retting og sletting av journaler samt opptegnelser og journal som bevis. Det finnes også en lov om behandling av helseopplysninger ved ytelse av helsehjelp (pasientjournalloven) med tilhørende forskrift (pasientjournalforskriften).

§ 39

Den som yter helsehjelp, skal nedtegne eller registrere opplysninger som nevnt i § 40 i en journal for den enkelte pasient. Plikten til å føre journal gjelder ikke for samarbeidende helsepersonell som gir hjelp etter instruksjon eller rettledning fra annet helsepersonell.

Departementet kan i forskrift pålegge helsepersonell som nevnt i første ledd å føre egen journal som pasienten oppbevarer selv (egenjournal).

§ 40

Journalen skal føres i samsvar med god yrkesskikk og skal inneholde relevante og nødvendige opplysninger om pasienten og helsehjelpen, samt de opplysninger som er nødvendige for å oppfylle meldeplikt eller opplysningsplikt fastsatt i lov eller i medhold av lov. Journalen skal være lett å forstå for annet kvalifisert helsepersonell.

Det skal fremgå hvem som har ført opplysningene i journalen. Departementet kan i forskrift

Connected to the future

DTX Studio™ design

Boost your digital journey with speed and precision and be connected to DTX Studio suite, a growing digital platform connecting dental treatments from beginning to end. The LS 3 scanner comes with color and full-articulator scanning. With the touchscreen, you can even directly manage the scans at the scanner itself.

Become the go-to digital lab and benefit from the unique access to authentic prosthetic solutions on Nobel Biocare implants. Increase your business flexibility and receive cases from intraoral scanners or scan data from other scanners, and quickly produce cement-retained restorations, provisionals, surgical templates and models in-lab.

Nobel Biocare™

GMT 55034 © Nobel Biocare Services AG, 2018. All rights reserved. Distributed by: Nobel Biocare. KaVo is either registered trademark or trademark of Kaltenbach & Voigt GmbH in the United States and/or other countries. Nobel Biocare, the Nobel Biocare logotype and all other trademarks are, if nothing else is stated or is evident from the context in a certain case, trademarks of Nobel Biocare. Disclaimer: Some products may not be regulatory cleared/released for sale in all markets. For prescription use only. See Instructions for Use for full prescribing information, including indications, contraindications, warnings and precautions.

gi nærmere regler om pasientjournalens innhold og ansvar for journalen etter denne bestemmelse, herunder om oppbevaring, overdragelse, opphør, avlevering og tilintetgjøring av journal.

§47
I rettssak eller forvaltningssak om helsepersonells yrkesutøvelse, kan opptegnelser, journal og journalmateriale kreves lagt fram som bevis i original eller bekreftet fotokopi eller utskrift.

Det er med andre ord både av hensyn til pasientsikkerheten og for at helsehjelpen kan kontrolleres i ettertid, at det det er viktig å føre journal.

Lov og forskrift om pasientjournal

Formålet med loven er at behandling av helseopplysninger skal skje på en måte som

a) gir pasienter og brukere helsehjelp av god kvalitet ved at relevante og nødvendige opplysninger på en rask og effektiv måte blir tilgjengelige for helsepersonell, samtidig som vernet mot at opplysninger gis til uvedkommende ivaretas, og
b) sikrer pasienters og brukeres personvern, pasientsikkerhet og rett til informasjon og medvirkning.

Forskriften utfyller loven og gir detaljerte opplysninger om hva som skal nedtegnes, når det skal gjøres og på hvilket språk, for å nevne noen eksempler.

Et eksempel.

I paragraf 10 Krav til journalføringen

står det at pasientjournalen skal som hovedregel skrives på norsk. Dansk og svensk kan likevel benyttes i den utstrekning det er forsvarlig. I særlige tilfeller kan Statens helsetilsyn gi tillatelse til å benytte annet språk.

Nedtegning i journalen skal skje uten ugrunnet opphold etter at helsehjelpen er gitt. Nedtegningen skal dateres og signeres av den som har gitt helsehjelpen.

Det vil si at man ikke kan føre journal på engelsk med mindre man har tillatelse fra Helsetilsynet. Det er primært norsk, og til nød dansk og svensk, som skal benyttes.

Paragrafen sier også at journalen skal føres umiddelbart etter å helsehjelpen er gitt. Det er altså ikke tilstrekkelig å føre journal for eksempel ved arbeidsdagens slutt for alle pasientene man har hatt i løpet av en dag.

Det kan umiddelbart se ut som at den som yter helsehjelp ikke nødvendigvis selv skal føre journalen, men at vedkommende bare skal datere og signere nedtegningen. Men da må man ty til § 39 i Helsepersonelloven hvor det står at «Den som yter helsehjelp, skal nedtegne eller registrere opplysninger ... i en journal for den enkelte pasient.».

Kilder:

Helsepersonelloven: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-64

Pasientjournalloven: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2014-06-20-42

Pasientjournalforskriften: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2014-06-20-42

Hva kan journalen brukes til?

Norsk Pasientskadeerstatning (NPE) er en av flere instanser som aktivt bruker journaler når de skal vurdere om en pasient har rett til erstatning.

I 2019 har NPE utbetalt erstatning til en pasient. Det dreier seg om avtagbare delproteser som ikke er godt nok tilpasset.

NPE har ikke mottatt journal eller annen dokumentasjon fra innklaget behandlingssted. Vurderingen er basert på de funn som er gjort ved den offentlige tannhelsetjenesten før og etter den aktuelle behandlingen og hva som framgår av sakkyndig vurdering.
Tvil har kommet erstatningssøker til gode.

Det vites ikke om årsaken til manglende innsendt dokumentasjon skyldes at det ikke har blitt ført journal, men det er en mulighet.

Hadde NPE hatt tilgjengelig dokumentasjon kunne det være at de hadde kommet til en annen konklusjon. På den andre siden, er det riktig at tvilen har kommet pasienten til gode i dette tilfellet.

Perfect balance
of high translucency and high resistance

Now also available in C1, D2 and Bleach!

All 11 shades: A1,A2,A3.5,A4,B1,B2,C1,C2,D2,D3 and Bleach

DDcubeONE® ML

high strength cubic zirconia system

Multi-indication high-performance ceramics for all laboratories

- Perfect Translucency – Less greying and Better masking
- Unique Break Protection Factor – Best in class for maximum fracture toughness
- First cubic zirconia with crack stop – Phase toughening effect
- Multi indicative – All tooth positions and bridgework up to 14 units

Bending strength*	> 1.250 MPa
Translucency*	45 %
Fracture toughness*	~ 10 MPa√m

* Mechanical poperties tested according DIN EN ISO 6872. Translucency measured by means of a spectrophotometer on 1mm thick, polished samples.

Dental Direkt

den·tech

Patruljeveien 31C · 3512 Hønefoss · Tlf 32 12 30 10 · den-tech.no

Medlemsfordeler

FORSIKRING

MATRIX INSURANCE

Yrkesskadeforsikring, kontorforsikring, næringsbygg, bil mm.

For en full oversikt:
www.matrixinsurance.no/nttfforsikring
Telefon 23 20 79 80
E-post: post@matrixinsurance.no

storebrand

Helse- og pensjonsforsikring til rabattert premie, tlf 08881

Informer om at du er NTTF-medlem.

BEDRIFTSHELSETJENESTE

Saga/BHT

Rabattordning for deg som er medlem i NTTF. Kontakt daglig leder Marit Hollerud, mh@sagabht.no

JURIDISK BISTAND

WAHL-LARSEN ADVOKATFIRMA

Gratis advokathjelp (både jobb- og bransjerelatert samt privat) inntil én time per sak. Inntil to timer for medlemmer med mer enn tre års medlemskap i NTTF, og ut over dette rabatterte timepriser.

Kontakt advokat Aleksander Ryan på tlf 40 63 90 50 eller e-post aleksander.ryan@wla.no

NPE

NPE NORSK PASIENTSKADE-ERSTATNING

Automatisk innmelding og rapportering til Norsk Pasientskadeerstatning.

HOTELLER

Scandic

THON HOTELS

Comfort Quality Clarion
CHOICE HOTELS SCANDINAVIA

REISEBYRÅ

BERGHANSEN

LEIEBIL

Europcar

SIXT rent a car

DRIVSTOFF

CIRCLE K

DEKK

Dekkmann

VIANOR

MAT

Peppes Pizza

BLOMSTER

Interflora

ONLINE BACKUP

Custodis

For mer informasjon og hvordan du benytter disse og andre medlemsfordeler, logg deg inn på NTTFs sine medlemssider via www.nttf.no.

Mangler du brukernavn og passord, ta kontakt med NTTFs administrasjon.

Med forbehold for endringer.

FOR ALLE MEDLEMMER

Kurs og etterutdanning til rabatterte priser (merk at rabatten gjelder for medlemmer som er personlig innmeldt i NTTF)

Deltakelse i diplomgivende etterutdanningsprogram

Tilgang til kurs hos vår søsterorganisasjon i Sverige, til rabattert pris

Mulighet til å søke midler fra NTTF og NODs utdanningsfond samt reisestipend fra Voksenopplæringsforbundet (VOFO)

Rådgivning og bistand ved søknad om autorisasjon

Rådgivning på generell basis for spørsmål relatert til arbeidsmiljøloven, tannteknikeroverenskomsten mv. For konkrete saker, bes medlemmer ta kontakt med vår medlemsadvokat.

Tenner i Fokus inkludert i medlemskapet (abonnementspris kr 600,-)

FOR BEDRIFTSMEDLEMMER

Tilgang på NTTFs kvalitetssystem, inklusive en dags kurs og skreddersøm til ditt laboratorium

Rådgivning i oppfyllelse av myndighetskrav, herunder forskrift medisinsk utstyr, Legemiddelverkets utstyrsregister, Datatilsynets registrering, nye og justerte lover og forskrifter for bedriftseiere, arbeidsgivere og laboratorier

Varsler når det er offentlige anbudsrunder på tanntekniske produkter

Atlantis® CustomBase solution

Når du er opptatt av estetikk

Nå kan du få Atlantis Custom Base Angulated Screw Access (ASA) til Astra Tech Implant System®, Ankylos og Xive

Noen ganger kan det være utfordrende å oppnå optimal plassering av implantatet for en skrueretinert løsning. Atlantis CustomBase ASA gir deg mulighet til å vinkle skruekanalen opptil 30 grader. Dette innebærer at du nå kan tilby dine tannleger den beste mulige løsningen for single tenner.

Kan enkelt bestilles på www.atlantisweborder.com

Kontakt kundeservice på telefon 815 59 119

TITANIUM	GOLD-SHADED TITANIUM	ZIRCONIA	PMMA
Atlantis® Warranty	Atlantis® Warranty	Atlantis® Warranty	Atlantis® Warranty
LIFETIME	LIFETIME	5-YEARS	1-YEAR

Atlantis garanti - med oss kan du føle deg trygg
Ved bruk av Atlantis Abutment dekker Dentsply Sirona både distanse og implantat, uansett hvilket implantatsystem som er benyttet*.

** I henhold til vilkårene i garantien for Atlantis Abutments.*

www.dentsplysirona.com

Dentsply Sirona Implants

All trademarks, company names and implant designs are the property of their respective owners.

INTERVJU MED

Rune Hansen

I forbindelse med Norges Tannteknikerforbunds verve-kampanje, har *Tenner i Fokus* intervjuet ett av forbundets medlemmer. Rune er medeier og daglig leder i Hugo Ellingsen Tannteknisk Laboratorium.

Av **Helle Hagenau** (tekst) | helle@nttf.no | Foto: Privat

Rune, hvorfor er du medlem i NTTF?

Dette kan jeg si mye om, over flere sider faktisk 😊 Men jeg skal prøve å gjøre det kort. Jeg har sittet i styret i 8 år og vært medlem i flere komiteer og utvalg, så jeg er nok litt påvirket.

Vi kan begynne med alle de fantastiske menneskene som er medlemmer, og alle de unike ansatte med sine spesielle kompetanser som er med på arrangementer. Fra enmannslabben til de store konsernene, så er det folk som brenner for tenner alle som en. Man må være spesielt interessert for å jobbe med tenner og det er en inspirasjon for meg å kunne samhandle med alle disse menneskene.

Videre det faglige.
Det faglige er en viktig del av medlemskapet for meg. Vi får store og gode kurs på fagsamlingen som utvikler alle som er med, og fremmer nysgjerrigheten på nye produkter og metoder. Vi får tips og ideer som vi kan diskutere med kolleger i pausene, og vi får inspirasjon til nisjer som vi kan spesialisere oss på når vi kommer hjem. Vi har fagdagen på våren, og vi har tradisjon for å ha andre kurs for å utvikle det faglige.

Så det organisatoriske.
Det organisatoriske er kanskje det mest viktige med forbundet for meg som tanntekniker.
Det er ingen andre som fremmer vår sak i offentlige forum. Det er heller ingen andre som fremmer vår sak i internasjonale forum som for eksempel FEPPD. Det er ingen andre som gjør noe hvis for eksempel noen fremmer et forslag til det offentlige som vil ramme min hverdag som tanntekniker.

Det hjelper forferdelig lite å sitte på labben å klage på at tannlegene har kastet seg på billig import og egenproduksjon av tannerstatninger, eller at en uten nødvendig kompetanse driver i nabolokalet hvis man ikke vil være med i det store fellesskapet og påvirke.

Forbundet passer også på en hel rekke viktige ting for meg, og lager systemer som letter min hverdag på labben.

Etter at forbundet ble endret fra å være et eierforbund til å være et tannteknikerforbund åpnet mange nye veier seg. Den nye måten å tenke på, at man er et forbund for alle tannteknikere, og at alle skal få være med tror jeg gjør at vi er en stemme som høres når det trengs, og det er spesielt viktig for meg.

Zirkonzahn®

ÅPENT SYSTEM!

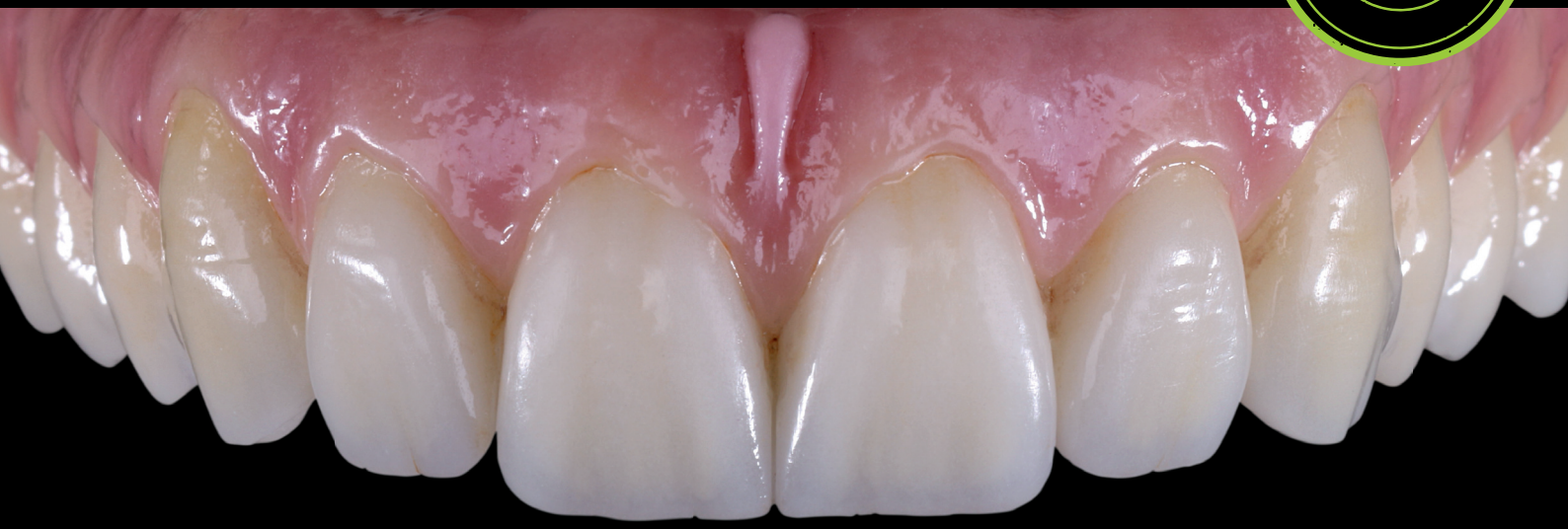

HØYKVALITET FRA ZIRKONZAHN

Digitalt fremstilt Prettau® Bridges laget i Prettau® 2 zirkonia med anodisert titanium bar

Frest i den nye M2 Dual Wet Heavy Metal fresemaskin,
for delt våt og tørrfresing av alle materialer, uten rengjøring mellom materialbytter

Zirkonzahn Worldwide – Syd-Tirol – T +39 0474 066 680 – info@zirkonzahn.com – www.zirkonzahn.com

RETURADRESSE:
Norges Tannteknikerforbund
C. J. Hambros Plass 2 C
0164 Oslo

NORGE P. P.
posten

Kilde: Norges Tannteknikerforbund

Zirkonzahn®

Scan for å se alle tilgjengelige komponenter

HØYKVALITET FRA ZIRKONZAHN

IMPLANTATPROTETIKK – ALLE KOMPONENTER FRA EN SINGEL KILDE

NYHET! OPP TIL 30 ÅRS GARANTI!

Zirkonzahn Worldwide – Syd-Tirol – T +39 0474 066 680 – info@zirkonzahn.com – www.zirkonzahn.com